

Intermedierea financiară în România: provocări și soluții

Florin Georgescu
Prim-viceguvernator
Banca Națională a României

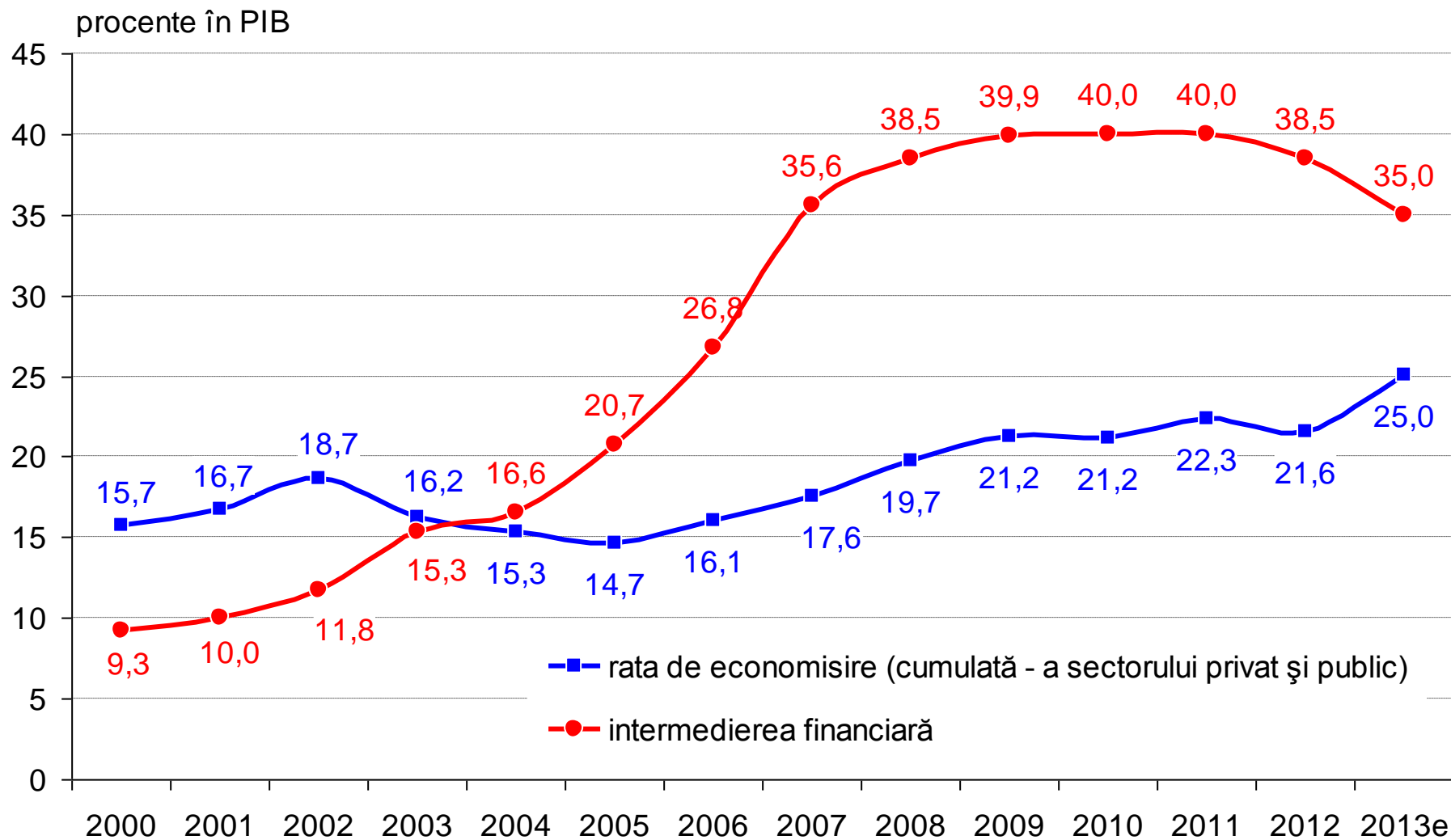
Brașov, 3 martie 2014

Cuprins

1. Evoluția intermedierei financiare.....	3
2. Performanța sistemului bancar.....	18
3. Măsuri pentru reducerea riscurilor bancare.....	24
➤ Indicatorul efectului de levier.....	25
➤ NPL – <i>Write-off</i> : mecanism de curățare a bilanțurilor bancare.....	28
➤ Surse alternative de finanțare.....	29
➤ Măsuri de siguranță la dispoziția băncii centrale.....	31

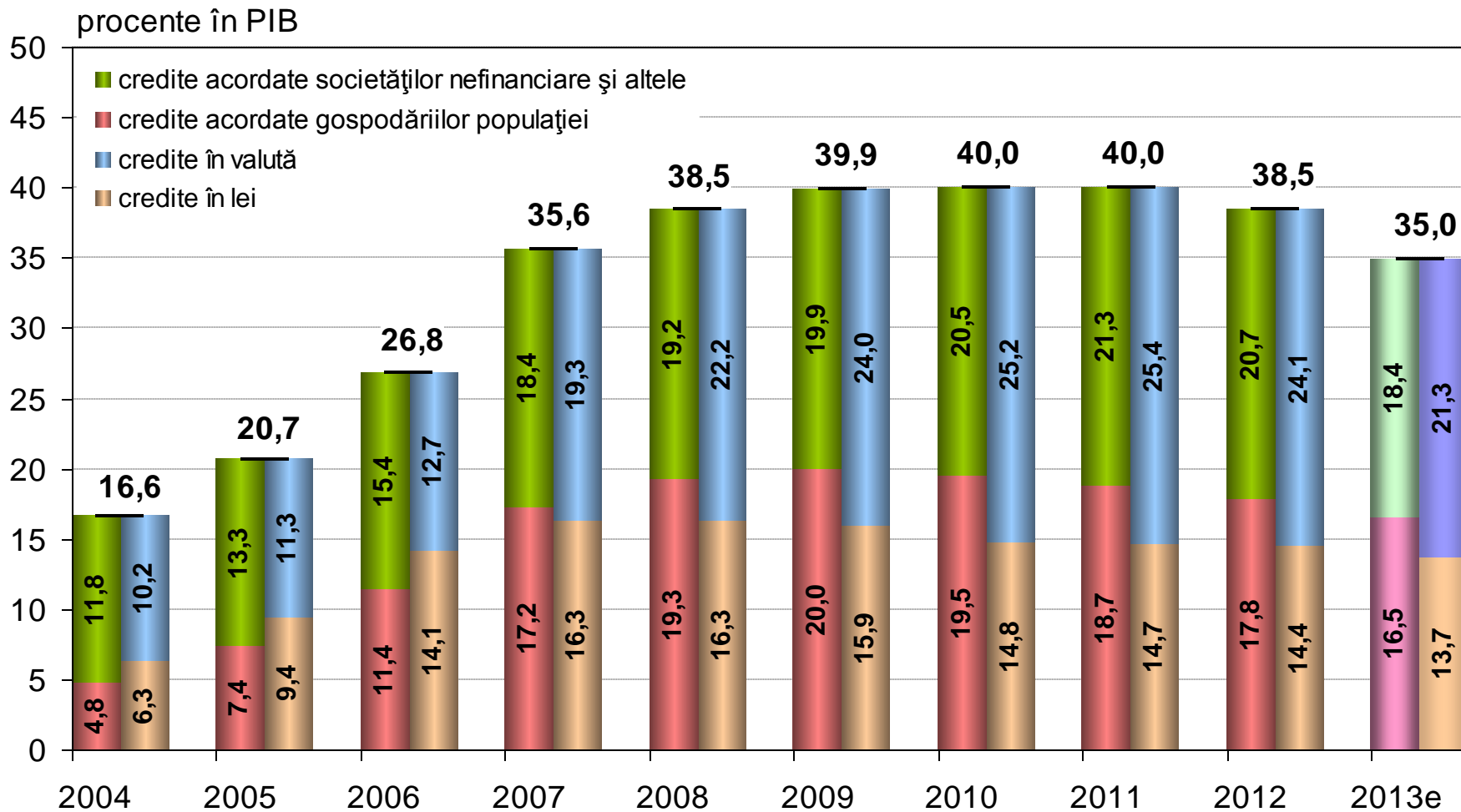
I. Evoluția intermedierei financiare

Nivelul intermedierei financiare a fost decuplat de cel al economisirii interne

Sursa: INS, BNR

Avansul, dar și reculul gradului de intermediere financiară au fost antrenate, în principal, de evoluția creditării gospodăriilor populației

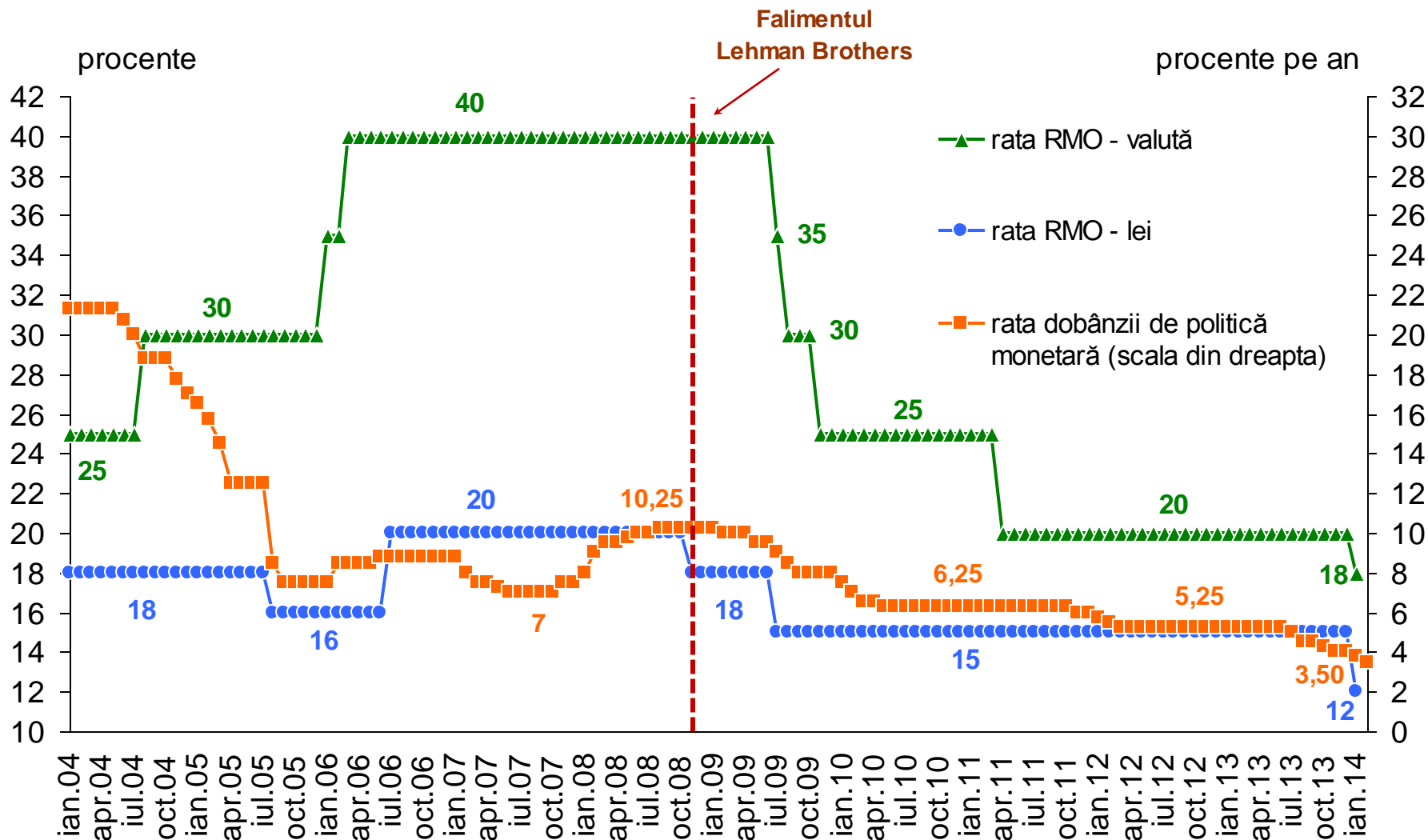

e) estimare

*) credit acordat sectorului privat / PIB

Sursa: Banca Națională a României, Institutul Național de Statistică

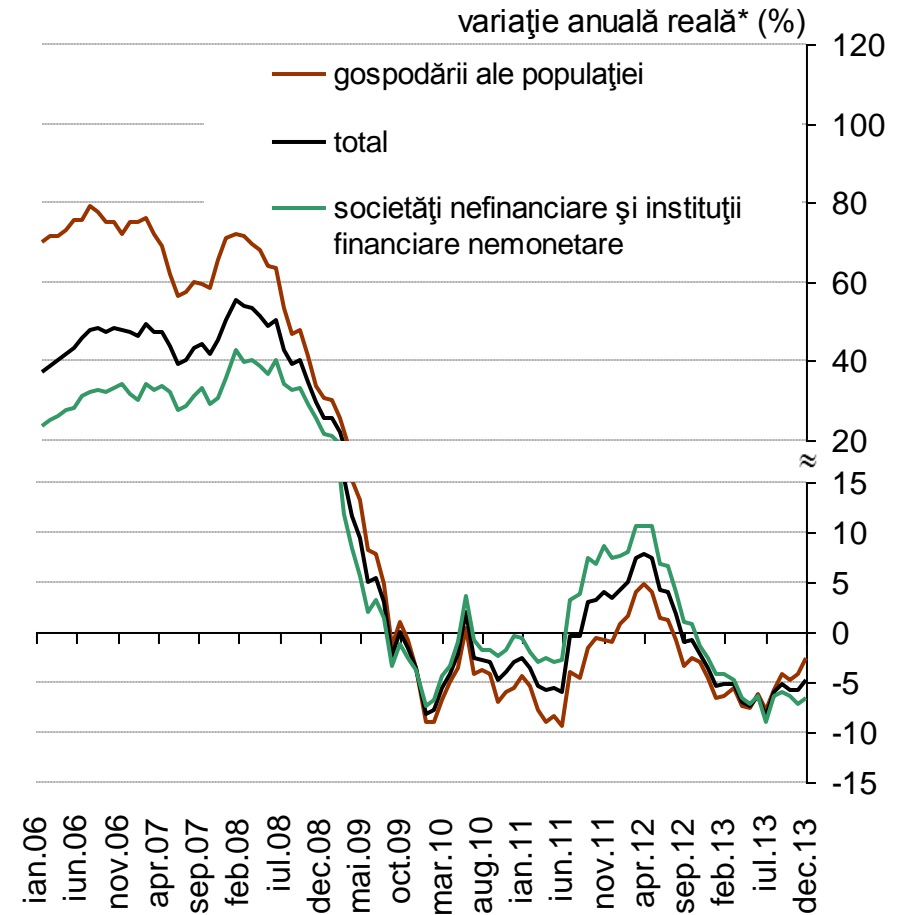
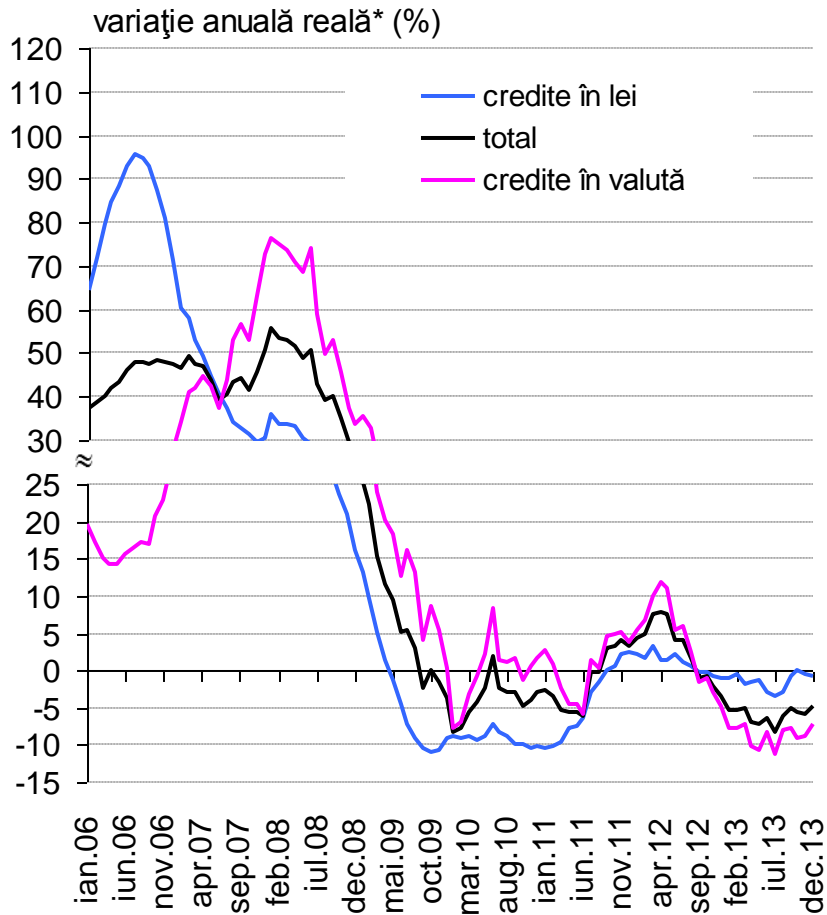
Politica monetară a acționat consecvent în sensul atenuării amplitudinii ciclului creditării

Sursa: Banca Națională a României

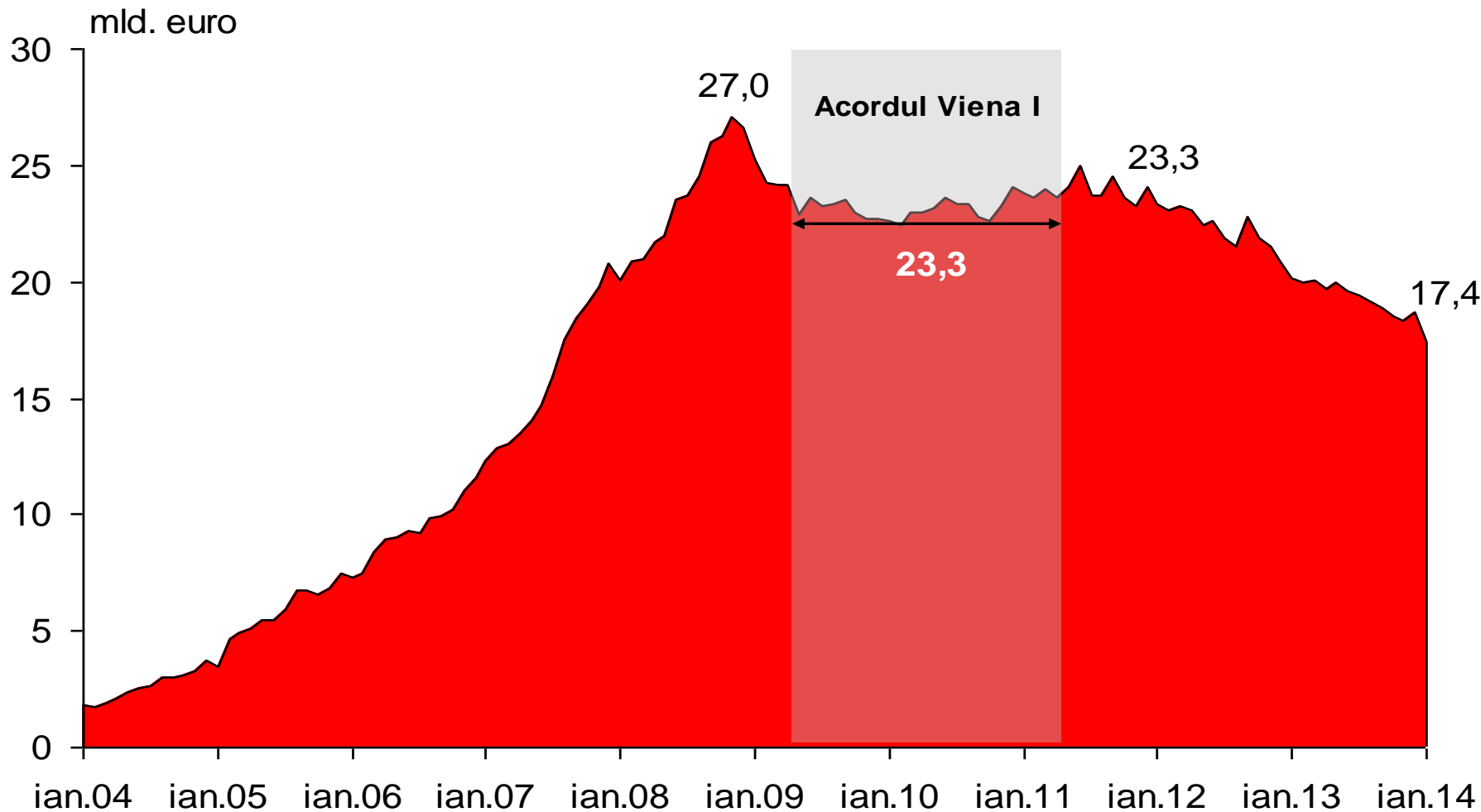
Intermedierea și dezintermedierea au acționat preponderent pe segmentul creditelor în valută...

*) pe baza IPC

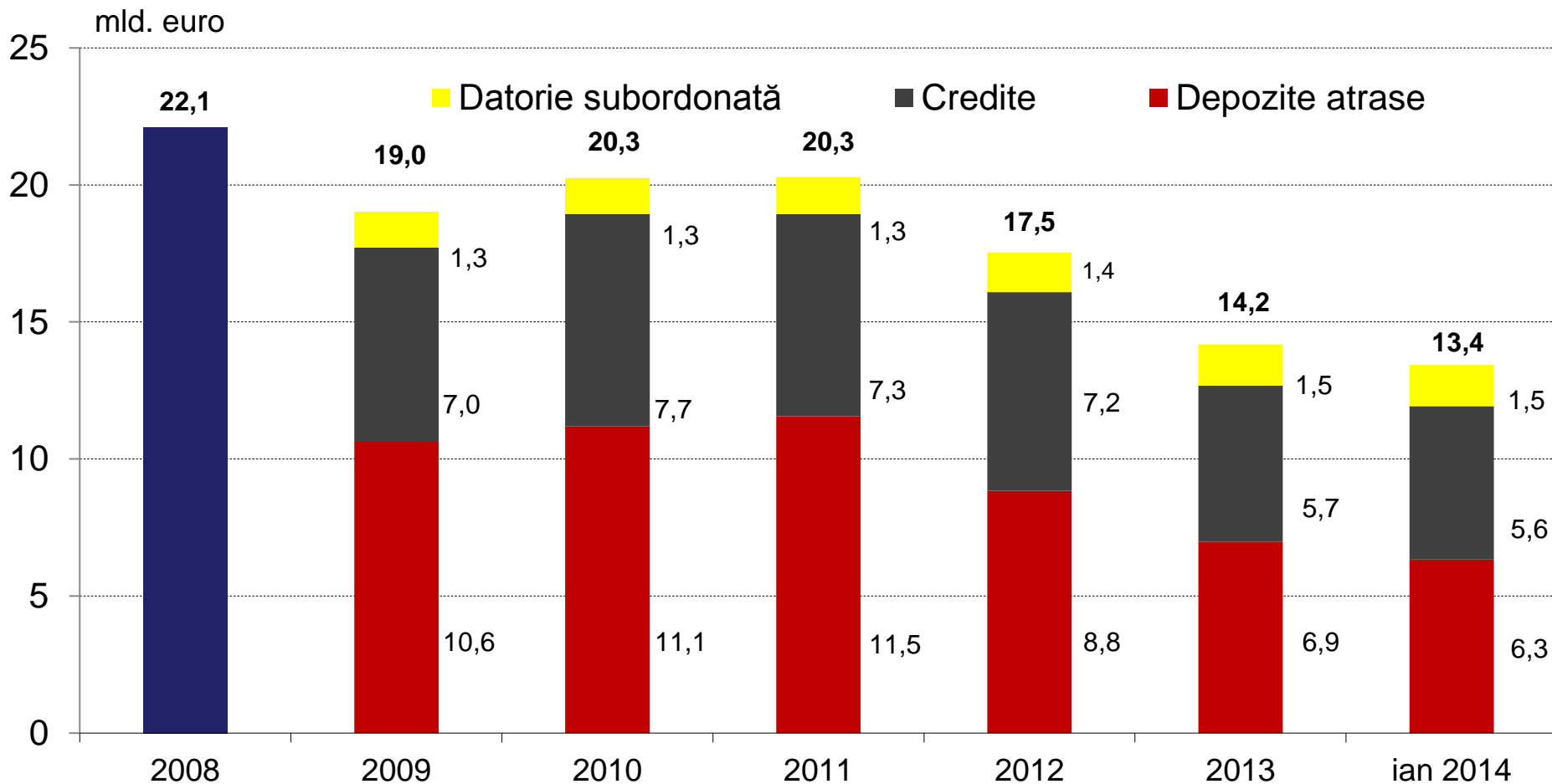
Sursa: Banca Națională a României, Institutul Național de Statistică

... pe fondul evoluției pasivelor externe a căror reducere s-a intensificat după expirarea Acordului Viena I

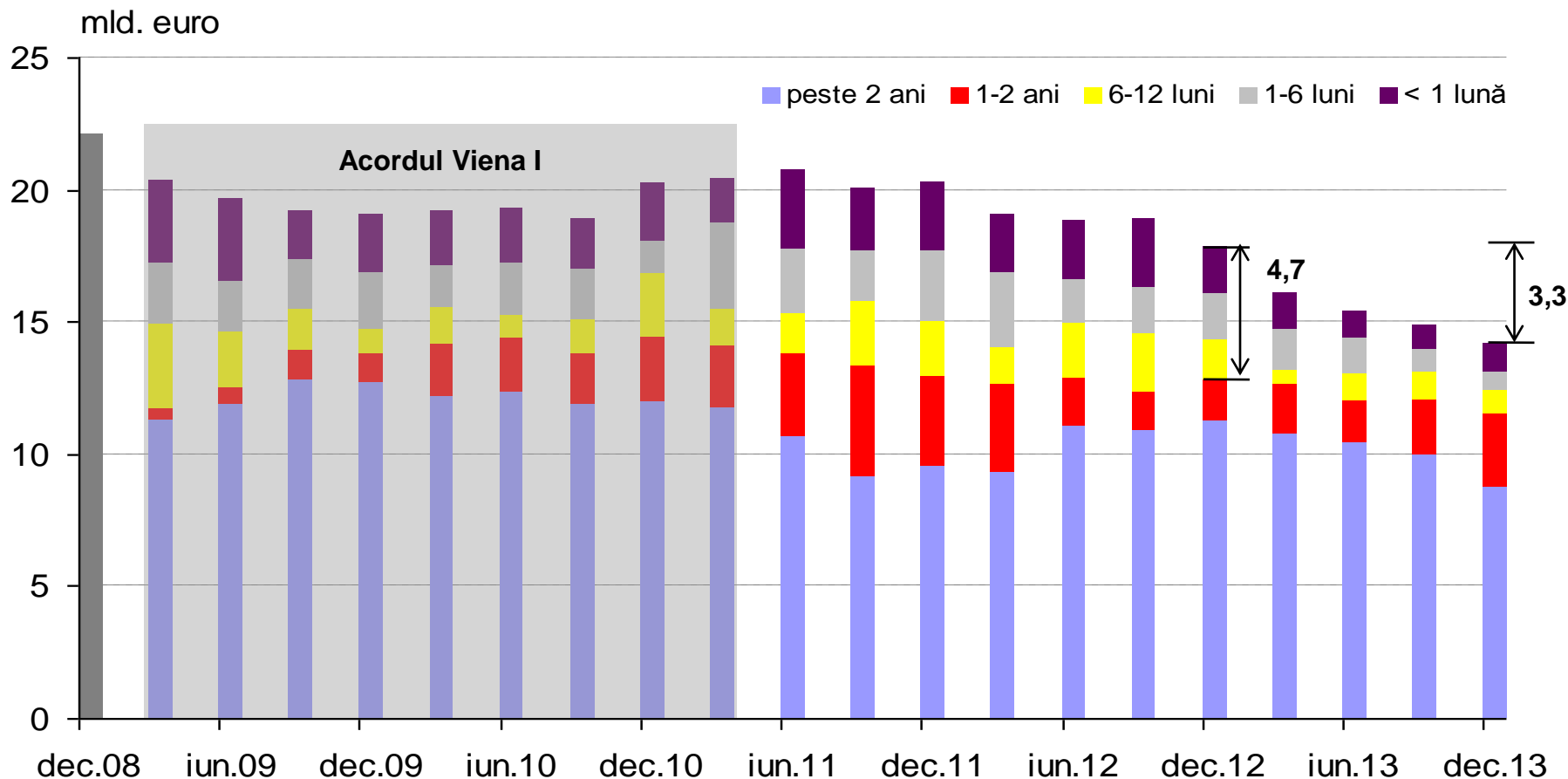
Sursa: BNR

Reducerea finanțărilor de la banca-mamă, la nivelul băncilor cu capital străin, s-a manifestat cu precădere pe componenta depozitelor atrase (5,2 din 6,8 mld. euro – respectiv 76% – ian. 2012-ian. 2014)...

Sursa: Banca Națională a României

... pe măsură ce acestea au ajuns la scadență, în condițiile în care cca. 70% (3,3 mld. euro) din fondurile cu scadență mai mică de un an la sfârșitul anului 2012 (4,7 mld. euro) au fost retrase până la sfârșitul anului 2013

Sursa: Banca Națională a României

Îmbunătățirea substanțială a economisirii interne permite înlocuirea pasivelor externe în finanțarea economiei

procente în PIB

Nivelul indicatorului	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
1. Rata de economisire (cumulată - a sectorului privat și public)	15.7	16.7	18.7	16.2	15.3	14.7	16.1	17.6	19.7	21.2	21.2	22.3	21.6	25.0
2. Rata de investire (cumulată - a sectorului privat și public)	19.4	22.2	22.0	22.0	23.7	23.3	26.5	31.0	31.3	25.4	25.6	26.8	26.0	26.1
3. Soldul contului curent al balanței de plăți (1-2), din care:	-3.7	-5.5	-3.3	-5.8	-8.4	-8.6	-10.4	-13.4	-11.6	-4.2	-4.4	-4.5	-4.4	-1.1
3a. Soldul bugetului general consolidat (metodologie ESA95)	-4.7	-3.5	-2.0	-1.5	-1.2	-1.2	-2.2	-2.9	-5.7	-9.0	-6.8	-5.6	-3.0	-2.5
3b. Sold sector privat (3-3a)	1.0	-2.0	-1.3	-4.3	-7.1	-7.5	-8.1	-10.5	-5.9	4.9	2.4	1.0	-1.5	1.4

Rata de economisire = (VNDB – Consum final total)/PIB x 100

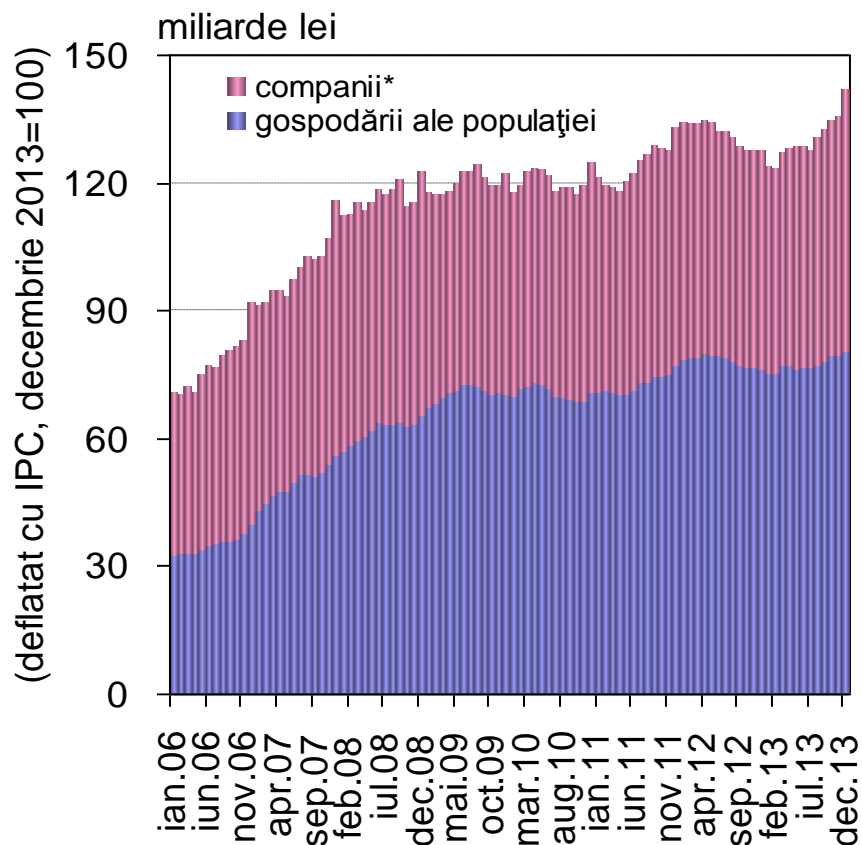
Venitul național disponibil brut (VNDB) = PIB + Sold cont venituri + Sold cont transferuri curente
(Balanța de plăți) (Balanța de plăți)

Rata de investire = Formarea brută de capital/PIB x 100

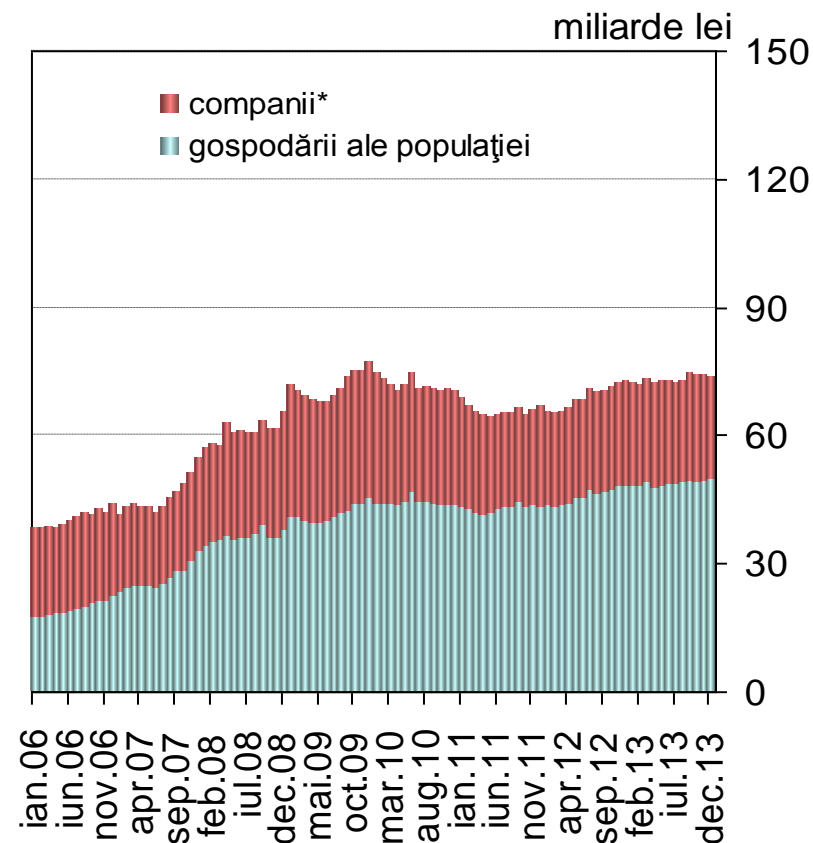
Sursa: Institutul Național de Statistică, calcule Banca Națională a României

Dinamica pozitivă a economisirii bancare are evoluții favorabile pe toate componentele, mai puțin la depozitele în valută ale companiilor

depozite în lei

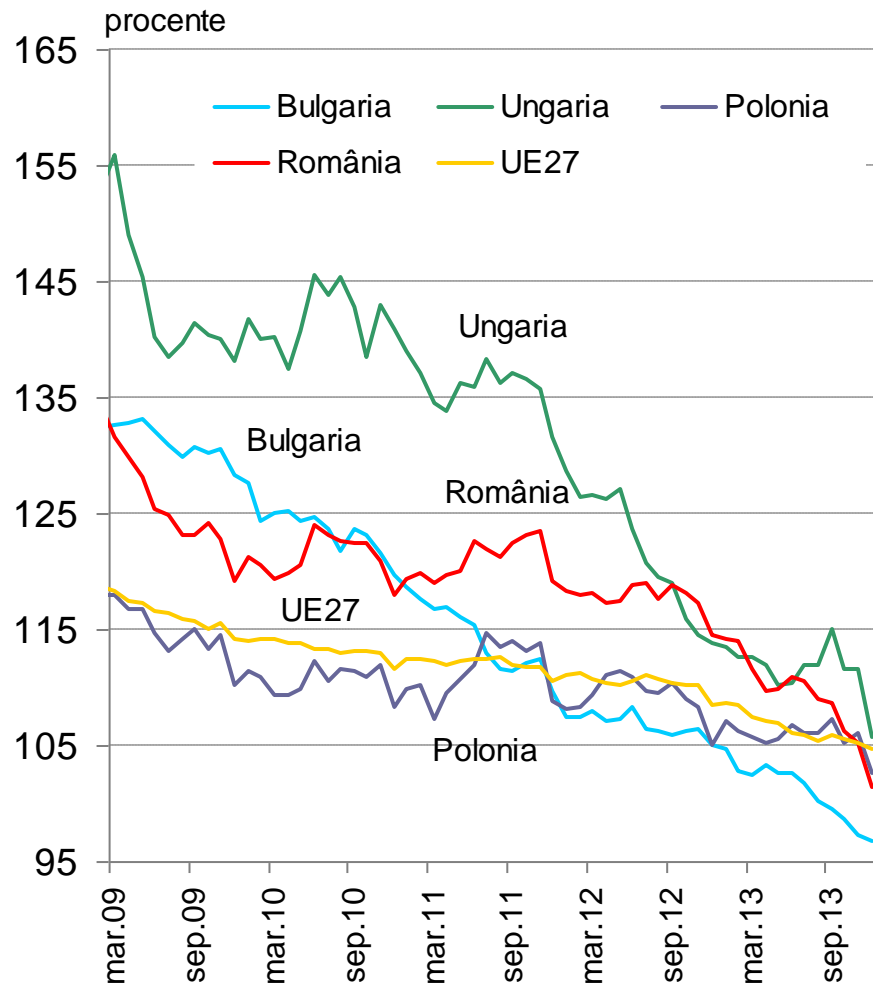
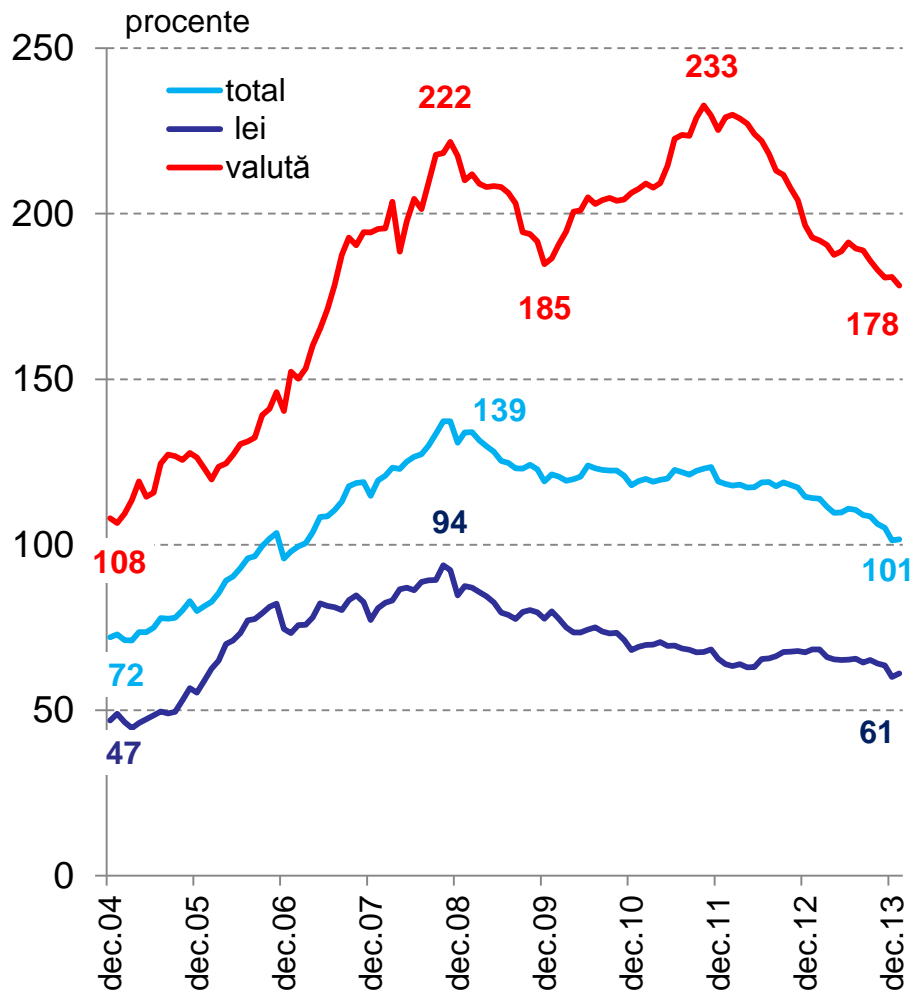
depozite în valută

*) instituții financiare și nefinanciare altele decât IFM

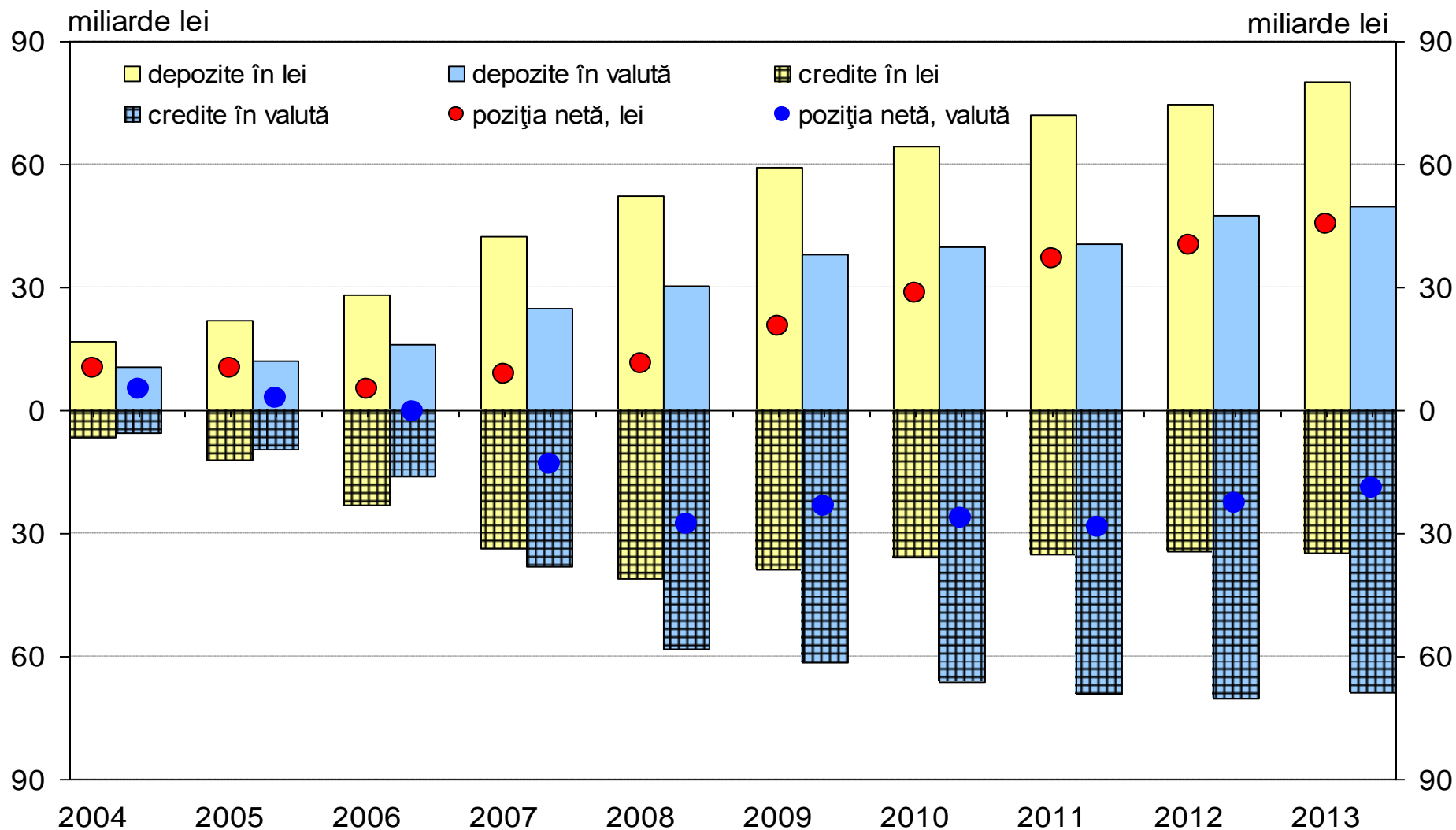
Sursa: Banca Națională a României, Institutul Național de Statistică

Proces ordonat de dezintermediere financiară → revenirea indicatorului CREDITE/DEPOZITE (LTD) către nivelul de 100 la sută; LTD continuă să fie ridicat pe segmentul în valută...

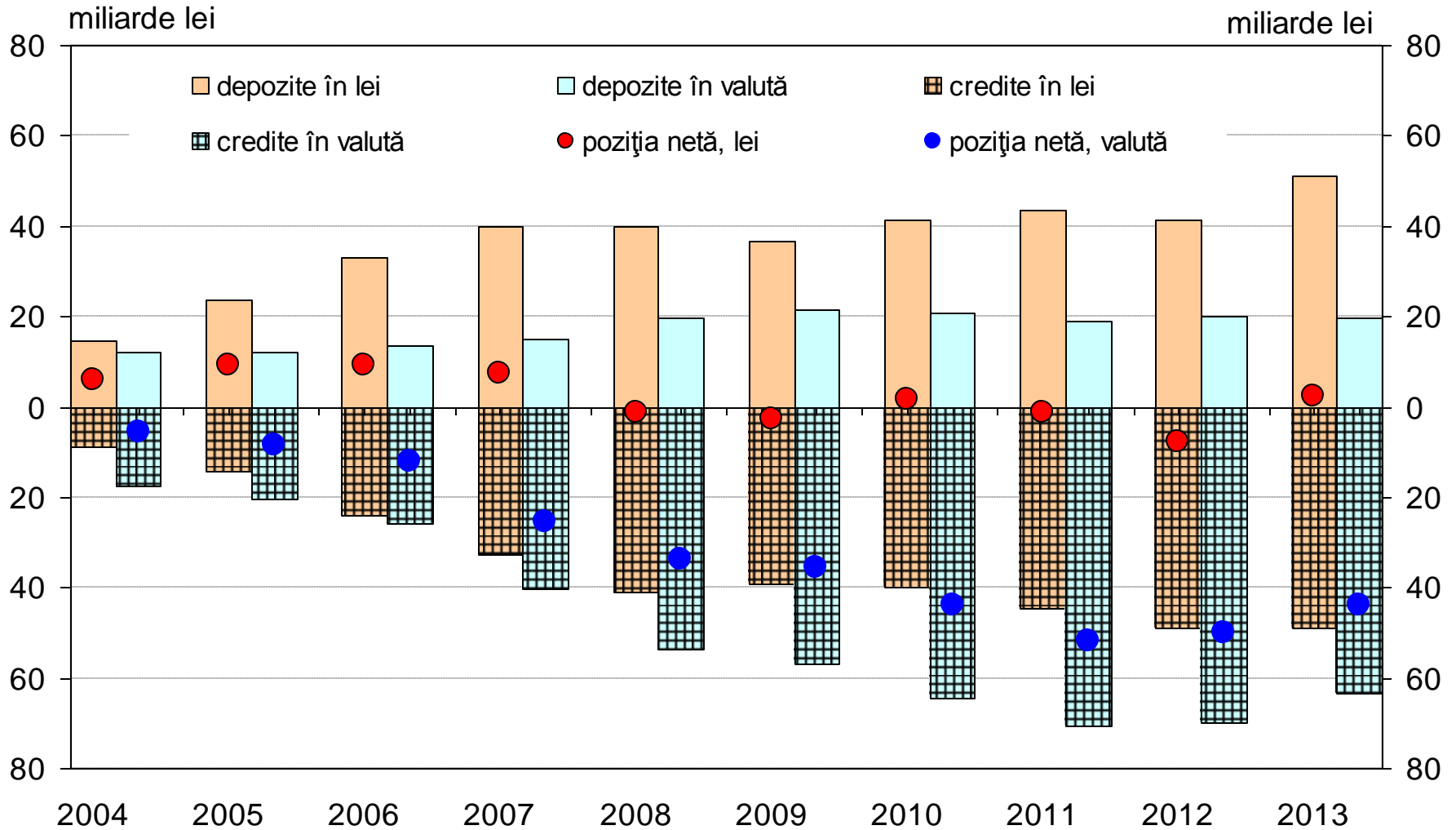
Sursa: BNR, pe baza datelor din bilanțul monetar

... în condițiile în care poziția netă în valută a gospodăriilor populației este deficitară și ...

Sursa: Banca Națională a României

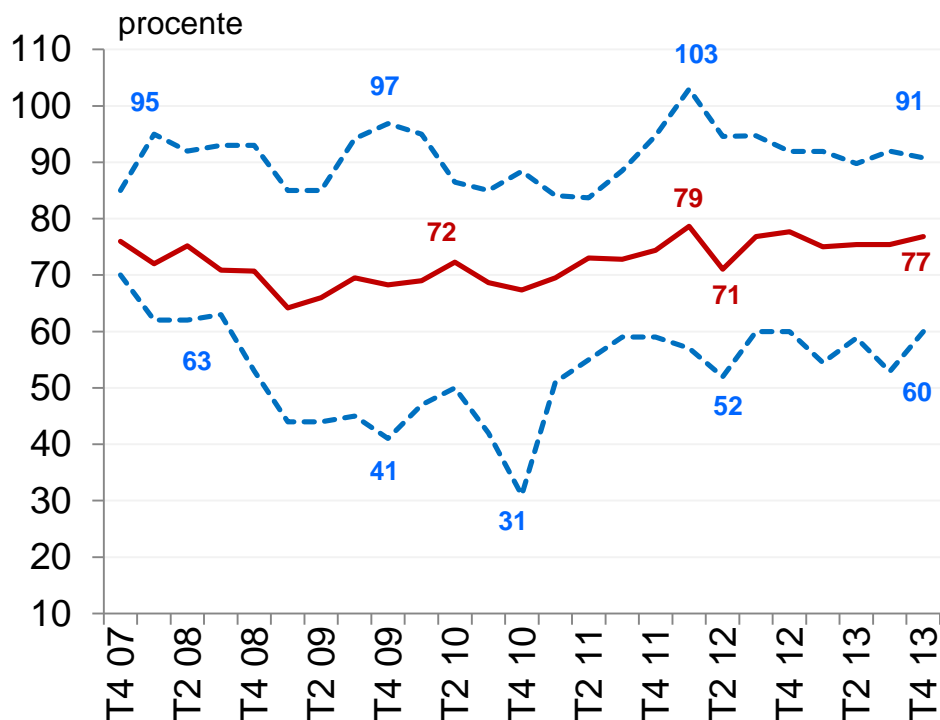
... poziția netă în valută a companiilor este tot deficitară, în pofida unei ușoare ameliorări în cursul anului 2013

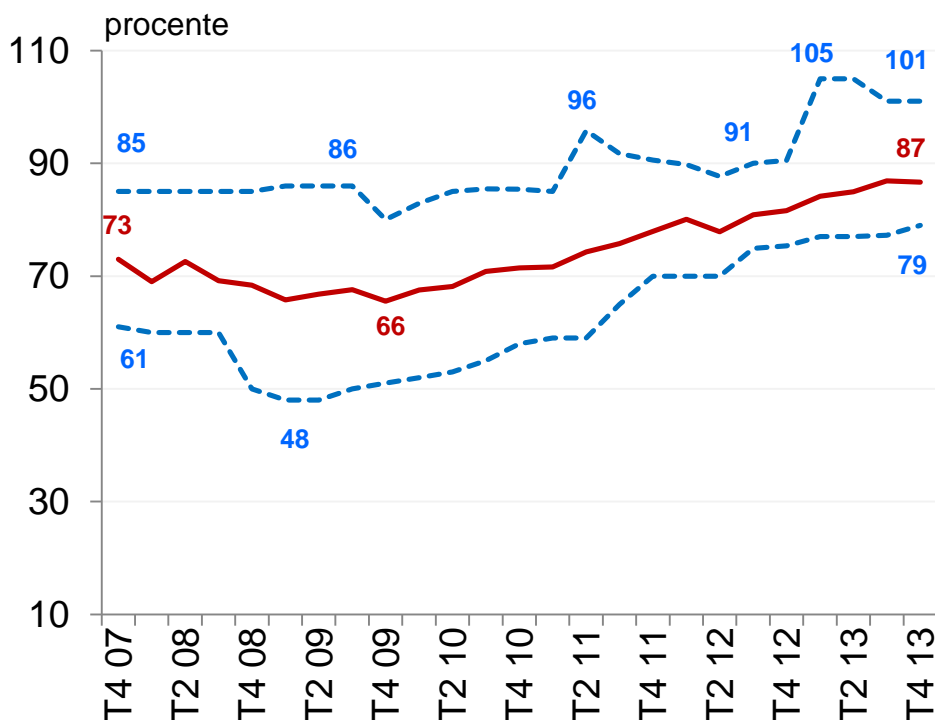
Sursa: Banca Națională a României

Ajustarea valorii garanțiilor s-a reflectat în majorarea indicatorului LTV* pentru creditele ipotecare ale populației ...

credite noi

total credite

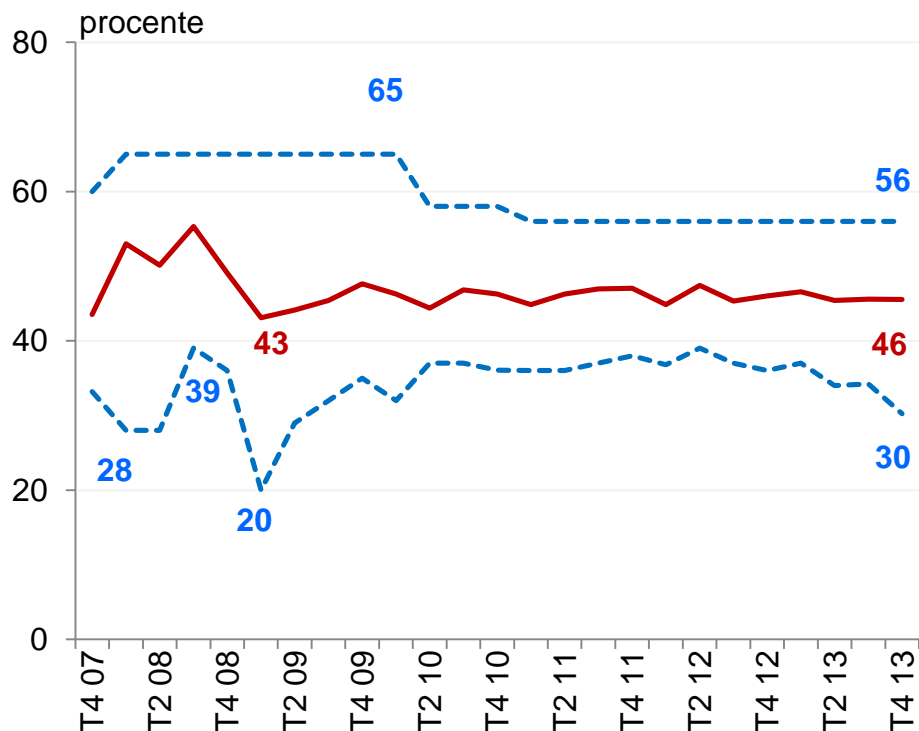

Sursa: Banca Națională a României

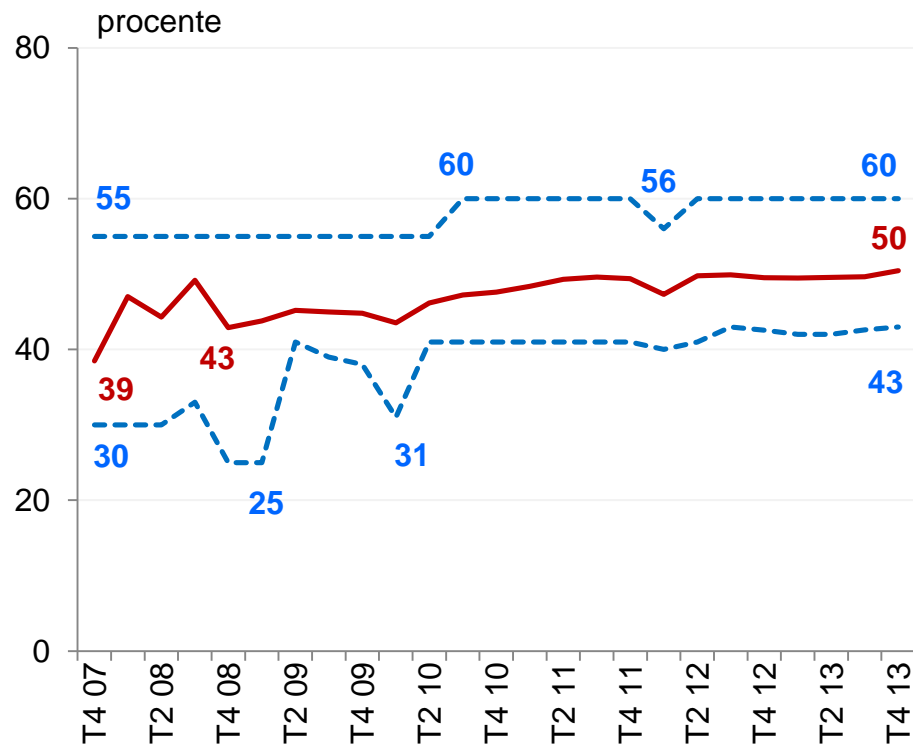
* Linia superioară/inferioară punctată reprezintă banca comercială cu cel mai mare/mic LTV iar linia mediană este media simplă a indicatorului calculată pe cele 10 cele mai mari bănci participante la sondajul BNR

... în timp ce gradul de îndatorare (DTI) pentru creditele ipotecare ale populației a crescut

credite noi

total credite

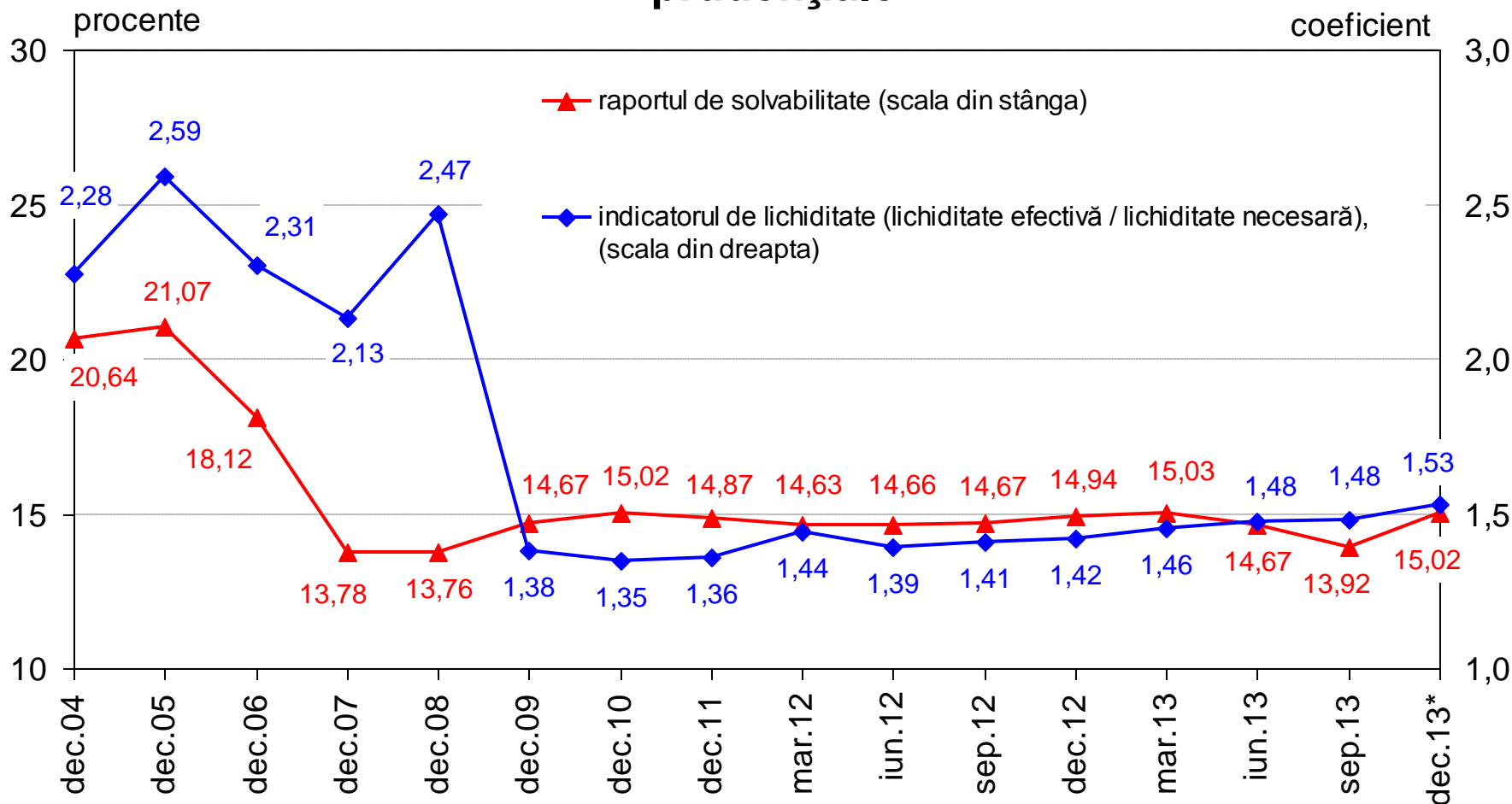

Sursa: Banca Națională a României

* Linia superioară/inferioară punctată reprezintă banca comercială cu cel mai mare/mic DTI iar linia mediană este media simplă a indicatorului calculată pe cele 10 cele mai mari bănci participante la sondajul BNR

II. Performanța sistemului bancar

Solvabilitatea și lichiditatea sistemului bancar continuă să se situeze la niveluri semnificativ mai ridicate decât cerințele prudențiale

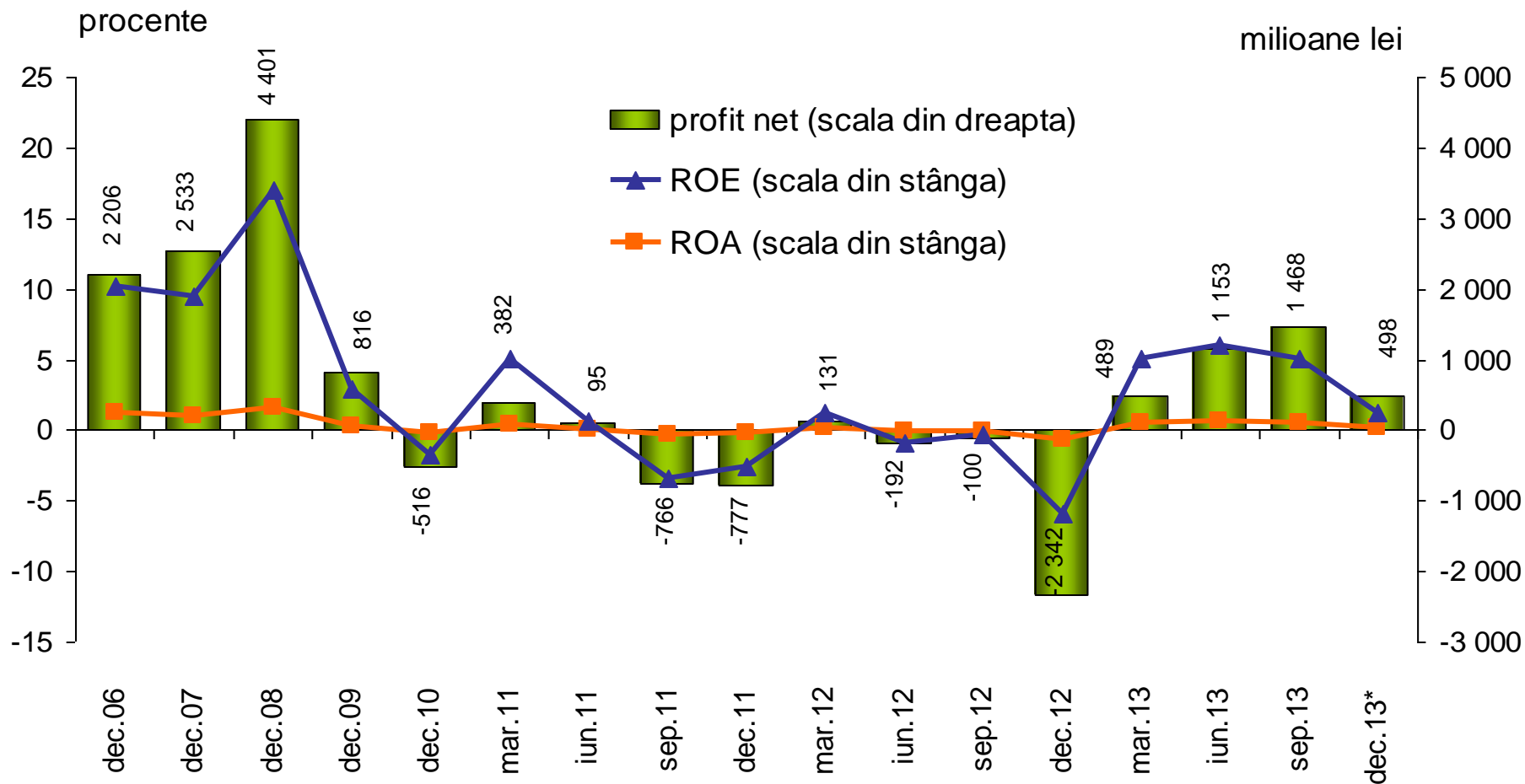

*) Indicatorii sunt calculați din raportări prudențiale, înainte de depunerea bilanțului contabil.

Notă: Începând din ianuarie 2012, indicatorii se calculează potrivit raportărilor întocmite în conformitate cu IFRS.

Sursa: Banca Națională a României

Profitabilitatea sistemului bancar a revenit în teritoriu pozitiv pe parcursul anului 2013 ...

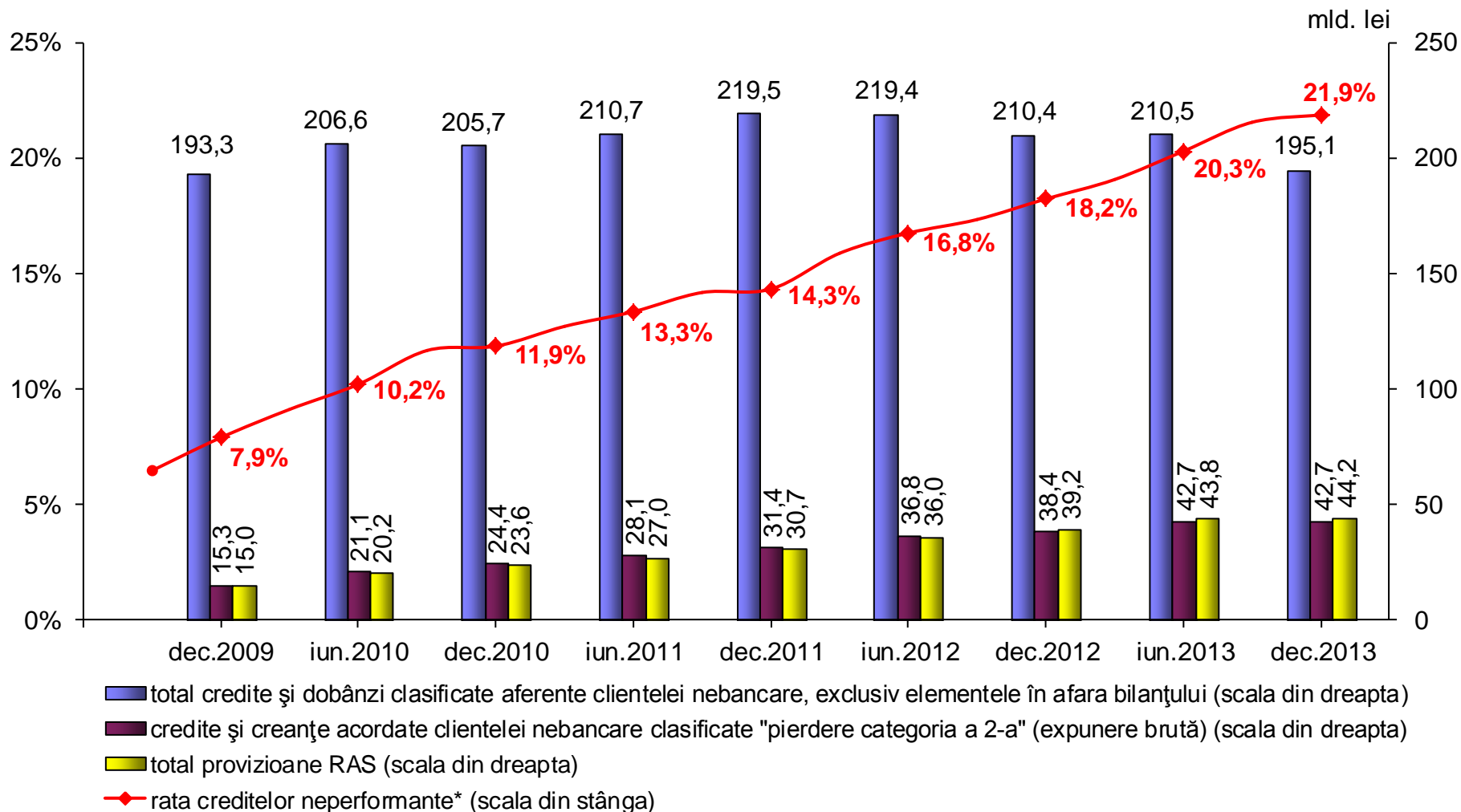

*) Indicatorii sunt calculați din rapoartări prudentiale, înainte de depunerea bilanțului contabil.

Notă: Începând din ianuarie 2012, indicatorii se calculează potrivit raportărilor întocmite în conformitate cu IFRS.

Sursa: Banca Națională a României

... pe fondul încetirii creșterii ratei creditelor neperformante

* Expunere brută aferentă creditelor pentru clientela nebankară și dobânzilor aferente clasificate "pierdere categoria a 2-a", în cazul cărora serviciul datoriei > 90 zile și/sau în cazul cărora au fost inițiate proceduri judiciare față de operațiune sau față de debitor / Total credite și dobânzi clasificate aferente clientelei nebankare

Notă: Portofoliul de credite clasificat cuprinde acele credite al căror risc de credit este evaluat potrivit abordării standard

Simularea variației ratei NPL după deducerea creditelor neperformante provizionate (cu diferite grade de acoperire) la 31.12.2013

A. Credite neperformante (valoare brută conform raportării creditelor restructurate)	44.389.534.402
B. Total credite (valoare brută contabilă) *	220.794.205.720
C = A/B Rata creditelor neperformante (rata NPL)	20,10%

Grad de acoperire	Credite neperformante acoperite** (D)	Credite neperformante (valoare ajustată) *** (E=A-D)	Rata NPL ajustată (E/B)
100,00%	5.947.662.553	38.441.871.849	17,41%
99,00%	7.293.805.466	37.095.728.936	16,80%
98,00%	7.797.933.095	36.591.601.307	16,57%
97,00%	8.099.544.900	36.289.989.502	16,44%
96,00%	8.544.270.318	35.845.264.084	16,23%
95,00%	9.083.260.904	35.306.273.498	15,99%
94,00%	9.447.614.118	34.941.920.284	15,83%
93,00%	10.551.223.802	33.838.310.600	15,33%
92,00%	11.031.761.800	33.357.772.602	15,11%
91,00%	11.778.223.750	32.611.310.652	14,77%

Grad de acoperire	Credite neperformante acoperite** (D)	Credite neperformante (valoare ajustată) *** (E=A-D)	Rata NPL ajustată (E/B)
90,00%	12.225.377.751	32.164.156.651	14,57%
89,00%	12.668.698.552	31.720.835.850	14,37%
88,00%	13.293.517.275	31.096.017.127	14,08%
87,00%	13.744.000.907	30.645.533.495	13,88%
86,00%	14.287.713.131	30.101.821.271	13,63%
85,00%	14.883.743.200	29.505.791.202	13,36%
84,00%	16.360.762.257	28.028.772.145	12,69%
83,00%	16.836.611.861	27.552.922.541	12,48%
82,00%	17.228.086.898	27.161.447.504	12,30%
81,00%	17.644.992.611	26.744.541.791	12,11%
80,00%	18.007.625.817	26.381.908.585	11,95%

* Ce include și creditele al căror risc de credit este evaluat prin alte metode decât cea standard

** Credite neperformante cu diferite grade de acoperire cu provizioane (de la 100% la 80%)

*** Valoarea totală a creditelor neperformante diminuată cu valoarea creditelor neperformante având diferite grade de acoperire

Simularea corelației NPL – provizioane – garanții*

	mil lei
1. Provizioane IFRS (ajustări pentru depreciere) specifice creditelor/expunerilor neperformante, în sold la 31.12.2013, din care:	29.764,3
1a. Provizioane care acoperă integral valoarea creditelor/expunerilor neperformante	5.947,7
1b. Provizioane care acoperă parțial valoarea creditelor/expunerilor neperformante	23.816,6
2. Total credite/expuneri, din care:	220.794,2
3. Credite/expuneri neperformante, din care:	44.389,5
3a. Provizionate integral	5.947,7
3b. Provizionate parțial	38.441,8
4. Credite neperformante ca pondere în total credite (3 / 2)	20,1%
4a. Credite neperformante provizionate parțial (3 - 3a) ca pondere în total credite (3b / 2)	17,4%
5. Credite neperformante provizionate parțial nete de provizioanele constituite (3b - 1b)	14.625,2
5a. Rata creditelor neperformante provizionate parțial nete de provizioanele constituite (5 / 2)	6,6%
6. Valoare garanții	68.913,8
7. Grad de recuperare teoretic necesar pentru acoperirea posibilelor pierderi cu garanțiile existente** (5 / 6)	21,2%

* Nivelul total al creditelor/expunerilor (inclusiv a celor provizionate integral sau parțial) este calculat conform definiției FMI, date la 31 decembrie 2013

** în condițiile în care băncile au un grad de recuperare a pierderilor generate de credite neperformante din garanțiile constituite mai mare de 30% pentru unele categorii de credite

III. Măsuri pentru reducerea riscurilor bancare

Noi instrumente pentru prevenirea expansiunii excesive a bilanțurilor băncilor – Indicatorul efectului de levier –

Caracteristici

- Cerință nou introdusă prin Basel III/CRD IV
- Aplicabil din 2018
- Similar (ca mod de calcul și elemente incluse) indicatorului de solvabilitate însă
- Simplificat – bazat pe date contabile, neajustate în funcție de risc
- Scopul – controlarea riscului expansiunii exagerate a bilanțului (risc existent în condițiile utilizării doar a indicatorului de solvabilitate; investițiile în active considerate cu risc zero sau foarte scăzut ar permite expansiunea teoretic nelimitată a bilanțurilor)

Indicatorul efectului de levier (leverage ratio)

Indicatorul efectului de levier

$$\frac{\textit{Capital (Nivel 1)}}{\textit{Total expuneri (neajustate)}} \geq 3\%^*$$

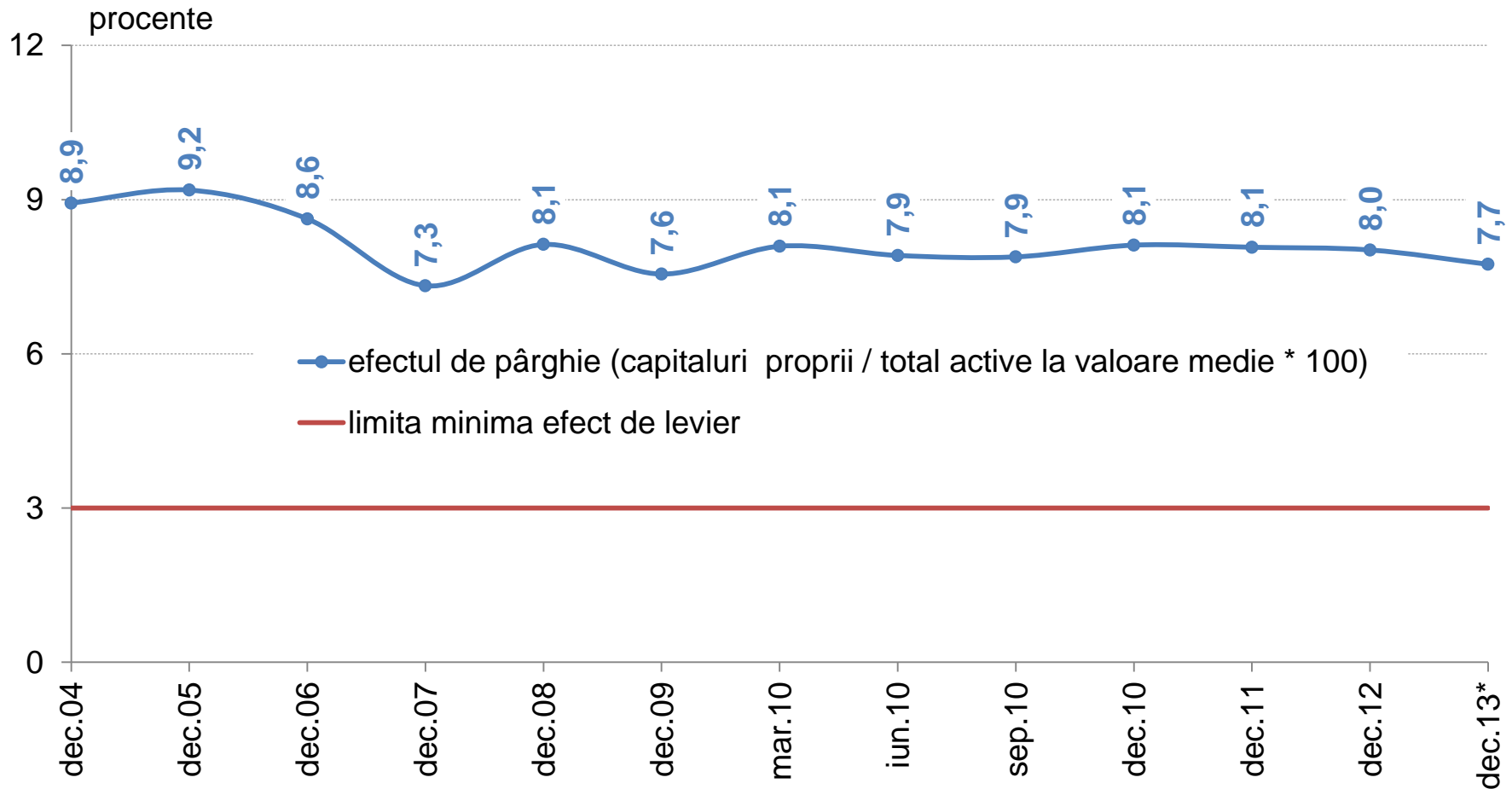
*) valoare supusă revizuirii până la aplicarea efectivă; potrivit CRD IV – pot fi stabilite valori diferite funcție de modelul de afacere

vs.

Indicatorul “clasic” de solvabilitate

$$\frac{\textit{Capital}}{\textit{Total expuneri (ajustate funcție de risc)}}$$

Indicatorul efectului de levier este stabil și mult peste limita de 3% prevăzută de noile reglementări

Sursa: BNR

Notă: Începând din ianuarie 2012, indicatorii se calculează potrivit raportărilor întocmite în conformitate cu IFRS

* Indicatorii sunt calculați din raportări prudențiale, înainte de depunerea bilanțului contabil

NPL – *Write-off*: mecanism de curățare a bilanțurilor bancare

Write-off

- Sume neincluse în definiția ABE pentru NPL
- Anularea valorii contabile brute a creditelor integral provizionate, pentru care nu mai există așteptări rezonabile de recuperare
- IFRS nu prevede condițiile în care opțiunea *write-off* poate fi aplicată
- Se aplică potrivit politicilor contabile proprii ale băncilor, conforme IFRS și adoptate în acord cu auditorii financiari
- Din punct de vedere legal banca își păstrează drepturile de recuperare a creanțelor

Surse alternative de finanțare

– legislația privind obligațiunile garantate –

Definiția obligațiunilor garantate

- **Titluri de datorie** emise în baza unui **portofoliu de creanțe**

Caracteristici

- Portofoliul include doar **creanțe de calitate ridicată**
- Caracterul **dinamic** al portofoliului – creanțele din portofoliu care nu mai corespund calitativ, trebuie **înlocuite** de emitent (bancă) cu unele de calitate ridicată
- În cazul lichidării emitentului (băncii), **portofoliul de creanțe** este separat de patrimoniul băncii și **este utilizat cu prioritate pentru plata investitorilor în obligațiuni**

Surse alternative de finanțare

– legislația privind obligațiunile garantate –

Avantaje pentru emitent (bancă)

- **Obținerea de finanțare la costuri mai reduse** decât în cazul obligațiunilor negarantate
- Nouă sursă de finanțare prin „lichidizarea” unei părți a activului bancar (portofoliul de credite) **pentru relansarea creditării**

Condiții suplimentare pentru bănci

- **Autorizarea** fiecărei emisiuni și asigurarea pe parcursul emisiunii a condițiilor necesare pentru funcționarea modelului (**asigurarea disponibilului de credite pentru înlocuirea celor din portofoliul inițial** care nu mai corespund calitativ)
- **Supraveghere suplimentară din partea BNR** prin intermediul unui agent
- **Pot deveni captive modelului** – întrucât creditele deteriorate sunt excluse din portofoliu și înlocuite, **ceilalți creditori negarantați ai băncii pot solicita randamente din ce în ce mai mari (surse de finanțare „expuse” doar față de restul activului)**

Măsuri de siguranță la dispoziția băncii centrale

Nivel adecvat al fondurilor proprii

- **Filtrele prudențiale** – asigură un **nivel adecvat din punct de vedere prudențial al fondurilor proprii** prin deducerea din volumul acestora a provizioanelor suplimentare considerate prudențial necesare (RAS), peste cele contabile (IFRS)

Măsuri macro-prudențiale – Amortizoarele (cerințe suplimentare) de capital – opțiuni naționale (CNSM)

- **Amortizorul anti-ciclic de capital (până la 2,5%)** – contracararea perioadelor de creștere excesivă a creditului – treptat, din 2016
- **Amortizorul pentru riscul sistemic (1% – 5%)** – contracararea riscului sistemic – din 2014 (CNSF din 23 dec 2013 a stabilit un nivel 0)
- **Amortizorul pentru instituții sistemice (până la 3,5%)**
– contracararea riscului aferent dimensiunii sistemice a instituției – din 2014 (treptat, din 2016 pentru instituțiile sistemice **la nivel global**) – nu există instituții cărora să le fie stabilit un nivel diferit de 0 al acestui indicator

Măsuri de siguranță la dispoziția băncii centrale (cont.)

– Măsuri de stabilizare în cazul băncilor în dificultate –

Transferul de active și pasive către alte bănci sau instituții financiare din sectorul privat

- **Transferul prioritar al depozitelor garantate**
- **Asigurarea continuării prestării serviciilor bancare**

Implicarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar în calitate de administrator delegat și, după caz, de acționar

Înființarea unei instituții de credit noi → bancă-punte

- **Preia activele și pasivele unei bănci, necesare pentru evitarea afectării bunei funcționări a sistemului financiar**
- **Acționarul unic – Fondul de garantare a depozitelor**
- **Durată de funcționare limitată, până la finalizarea operațiunii de vânzare a băncii-punte către un investitor solid**

Vă mulțumesc pentru atenție!